

1. Opišite in primerjajte lastniške in dolžniške vrednostne papirje

Vrednostni papirji so listine, ki izkazujejo premoženjske pravice. S pomočjo vrednostnih papirjev pridemo do denarja in ga naložimo. Večino vrednostnih papirjev lahko prenašamo.

Lastniški: so delnice in investicijski certifikati. Imamo pravico do udeležbe pri dobičku, kar je donos.

Dolžniški: so obveznice in zastavni listi. Obveznice so posojila, ki jih najamejo velika podjetja z dovoljenjem države, pod pogoji, ki jih sami določajo tako, da izdajo potrdila o delnih zadolžitvah.

2. Opredelite opcijo kot izvedeni vrednostni papir in opišite kako bi zavarovali svoje vrednostne papirje pred padcem tečaja

Opcija je pogodba, ki daje imetniku pravico, da znotraj določenega roka kupi vrednostni papir v določenem razmerju po določenem tečaju. Nakupne opcije označujemo z »Calls, prodajne pa z »puts«. Opcije so špekulativni papirji z možnostjo velikega dobička ali izgube. Vzvod nam pove, za kolikokrat se spreminja tečaj opcije.

Kupci nakupnih opcij računajo s porastom tečaja, kar pomeni, da opcije kotirajo nad njihov vrednostjo. Pravijo, da kotirajo s »premijo«.

Zavarovanje papirja pred padcem tečaja: ?

3. Opišite in primerjajte značilnosti cestnega in železniškega prometa

Železniški promet: Vrste pošiljk: kosovna, zbirna, vagonška. Je pomemben del državne infrastrukture. Tuji prevozniki njeno uporabo plačujejo. Ugodnosti za dnevne popuste Železniški promet je zaradi ekoloških vprašanj ter zaradi rasti cen nafte gospodarsko bolj zanimiv.

V notrajnem prometu se za kosovne in vagonške pošiljke uporablja železniški tovorni list, v mednarodnem prometu pa mednarodni tovorni list CIM (enotna listina za navadne, pospešene, rokovne pošiljke)

Cestni promet: je urejen s posebnim zakonom, tako tovorni kot podjetniški. Cestni promet prevladuje pri krajših prevozih. Prevozna listina se imenuje CMR (mednarodni sporazum o prevoznih pogodbah). S Tir karnetom je omogočen hitejši prestop meje.

Prednosti v primerjavi z železnico; prevoz poteka od vrat do vrat, možen je po vseh potek, ker ni odvisen od tirov. Prevozi so cenejši.

Slabosti cestnega prometa v primerjavi z železnico: potrebne površine, ki so v primerjavi z železnico na tonski kilometer 15 x večje, izpušni plini, hrup, pogostost nesreč in stroški.

Za cesto in proti železnici velja predvsem dejstvo, da se cestni promet lažje prilagaja številnim željam strank.

4. Primerjajte ladijski in železniški tovorni promet

Železnica prevaža kosovne (zaboje, sode, palete) in vagonске pošiljke nad 5 ton. Zbirne pošiljke nastanejo z združitvijo kosovnih pošiljk, prihranimo stroške. Izročanje in oddajanje blaga. Dostava in prevzem na domu : kosovne pošiljke naklada brezplačno, vagonsko pošiljko naloži pošiljatelj, razloži prejemnik. Velika podjetja imajo svoje industrijske ture, ki jim omogočajo neprekinjen promet od vrat do vrat. Prevoz s cestnim kontejnerjem : nimajo industrijskih tirov, železnica je uvedla prevoze s cestnimi transporterji. Prevoznina je odvisna od vrste pošiljk, načina prevoza, teže; prevozna listina je tovorni list.

Ladijski prevoz: prevoz blaga in ljudi po vodnih poteh.

Splošna plovba Portorož - prevaža le v mednarodnem promet

Razlikujemo: potniške ladje (linijske), tovarne ladje (nosijo tovor), matične ladje (omogočajo tehniko LASH – dvig ene ladje na krov druge ladje – plavajoči kontejnerji)

Specialne ladje: tankerji, ladje za prevoz kontejnerjev, Roll on/Roll off (nakladanje preko lopute)

Za nakladanje in razkladanje se uporabljajo naprave, ki so že delno računalniško vodene.

Pogodbe o prevozu blaga: ladjarska pogodba – čarter, pogodba o prevozu kosovnega blaga.

5. Primerjajte prevozne listine pri prevzemu blaga po morju z listinami v notranji plovbi

Pomorski tovorni list – oz. nakladnica oz. konosament (Bill of Lading).

Tradicijski papir - s konosamentom pridobimo stvarno pravico do blaga (lahko pa jo prodamo ali zastavimo pri lombardnem kreditu). Lahko je izdan v več originalih. Na vsakem mora biti napisano število izvornikov in določilo, da pri predložitvi enega preostali ne veljajo več.

Prevozne listine v notranji plovbi:

Rečni prevozni list - potrdilo o sklenjeni prevozni ponudbi

Nakladnica ne potrjuje, da je bila sklenjena prevozna pogodba. Nakladnica je lahko imetniški papir jo prenašamo z indosamentom. Imetnik nakladnice se na osnovi indosamenta izkaže kot pravi imetnik. Ordroski papir – pomeni, da lahko blago med prevozom spremeni lastnika.

6. Primerjajte inkaso blagovnih dokumentov z dokumentarnim akreditivom

Dokumentarni akreditiv je nalog kupca (uvoznika), svoji matični banki, da proti predložitvi dokazila o dobavi (izročitvi listin) izplača sama ali po njenem nalogu druga banka določen znesek (fakturni).

Dokumentarni inkaso: Izvoznik (prodajalec) pooblasti svojo banko, da izroči uvozniku listine o poslanem blagu le proti plačilu v gotovini ali z akceptom menice.

7. Potek dokumentarnega inkasa:

Dokumentarni inkaso: obstajati mora prodajna pogodba z dogovorjeno plačilno klavzulo. Izvoznik predloži inkasni nalog svoji banki (remitenska banka). Ta izbere

inkasno banko v državi kjer je kupec in ki ji zaupa. Inkasna banka zahteva plačilo od kupca v zameno pa mu da blagovne dokumente. Uvoznik plača račun, dobi papirje in razpolaga z blagom. Inkasna banka nato nakaže retineski banki denar, ta pa obvesti izvoznika o prilivu.

Banka lahko zahteva kot plačilo: D/P – documents against payment – listine izroči banka le proti plačilu v gotovini. To je posel in roke v roko. Tveganje nosi uvoznik D/A – documents against Acceptance – banka izroči listine uvozniku, če akceptira menico, ki je bila nanj trasirana.

8. Potek dokumentarnega akreditiva

Dokumentarni akreditiv: Po dogovoru s prodajalcem kupec predloži banki nalog za odprtje akreditiva. Kupčeva banka pošlje prodajalčevi banki sporočilo o odprtju akreditiva. Prodajalčeva banka posreduje akreditiv prodajalcu. Prodajalčeva banka preveri skladnost dokumentov z zahtevami v akreditivu. Če so dokumenti pravilni prodajalčeva banka pošlje dokumente kupčevi banki in jo pozove k plačilu. Kupčeva banka prevr skladnost dokumentov in če so pravilni izvrši plačilo ter izroči dokumente kupcu .

9. primerjajte notranjo in zunanjo trgovino

Notranja trgovina: poslovanje poteka znotraj državnih meja. Plačilo in vsi ostali posli in storitve so enostavnejši in se uravnavajo po sprejeti državni zakonodaji.

Zunanja trgovina – poteka izven državnih meja, tveganje in rizik ureja mednarodno pravo in mednarodni predpisi – velja zahtevnost.

10. Opredelite prednosti in slabosti direktne in indirektno zunanje trgovine.

Pri direktnem trgovanju ni posrednikov, zato so lahko cene konkurenčne – problem so večji stroški in raziskava tržišča.

Direktni izvoz: to je trgovanje na daljavo in s trgovskim potnikom, lastna predstavništva v tujini, trgovski posrednik v tujini, kooperacija

Direktni uvoz: poteka preko velikih industrijskih in trgovskih podjetij in preko uvoznih združenj.

Indirektna trgovina – porazdelitev tveganja, zavarovanje mednarodnih plačil, komercialna tveganja, zavarovanje rizikov pred dobavo in po njej.

Indirektni izvoz: poteka pretežno z domačimi specializiranimi samostojnimi trgovci ali komisionarji.

Indirektni uvoz: poteka preko specializiranih samostojnih trgovcev in komisionarjev

Tranzitna trgovina: zanjo je značilen uvoz in nadaljnji izvoz v tretjo državo. Direktni izvoz zahteva predstavništvo v tujini, kar je za podjetje dodaten strošek. Veliko ceneje je, če združi več malih podjetij in posluje z državami preko skupnih posrednikov.

11. Definirajte carine in primerjajte vrste carin po različnih vidikih

Carine so davščine, ki jih plačujemo pri prehodu blaga čez državno mejo.

Vrste carin: po smeri gibanja blaga: uvozne, izvozne, tranzitne

Po namenu: zaščitne, fiksne

Po določanju tarif: avtonomne, pogodbene,

Po osnovi za odmero: vrednostne, količinske, kombinirane

11. Razložite kod izda pri D/A menico, kdo jo akceptira in kaj se lahko zgodi z menico pred njeno dospelostjo

Banka izroči listine uvozniku, če akceptira menico, ki je bila nanj trasirana. Izvoznik odobri uvozniku plačilo z odlogom proti meničnemu akceptu. Izvoznik nima jamstva, da bo uvoznik prevzel blago in plačal oz. akceptiral menico. Dogovor o dokumentarne inkasu je za uvoznika bolj ugoden kot za izvoznika.

13. Opredelite dobavne pogoje v zunanji trgovini in poglobitveni namen INCOTERMS klavzul.

Dobavni pogoji se nanašajo na dogovor med prodajalcem in kupcem in so zapisani v prodajni pogodbi.

INCOTERMS: so mednarodna pravila, ki povedo kdaj in kje v prodajni verigi preide blago od prodajalca do kupca in kdo in katere stroške plača. To so trgovinske klavzule, ki se uporabljajo v prodajni pogodbi in se nanašajo na prevozno pogodbo. Poglobitveni namen teh pravil je natančno določiti pravice in obveznosti prodajalcev in kupcev.

Delimo jih na 4 skupine: E, F, C, D

Pri klavzulah skupin E, F in D preidejo stroški in riziko od prodajalca na kupca na enem kraju.

Pri klavzulah skupine C prodajalec sicer plača glavni del prevoza, vendar preide riziko na kupca takoj ko je bila pošiljka izročena prevozniku.

E – EXW – Prevzemna klavzula

F – FCA, FAS, FOB, glavnega prevoza ne plača prodajalec

C – CFR, CIF, CPT, CIP – glavni del prevoza plača prodajalec

D – DAF, DES, DEQ, DDU, DDP – dobavne klavzule

14. Primerjajte posebnosti pri sklepanju prodajnih pogodb v notranji in zunanji trgovini

V zunanji trgovini veljajo določila glede kakovosti in količine, določitve cen, dobavni in plačilni pogoji, embalaža.

V primerjavi z notranjo trgovino se v zunanji trgovini sklepajo prodajne pogodbe na večje razdalje, med partnerji v državah z različnimi pravnimi predpisi, med partnerji, ki se pogosto slabo poznajo. Zato je potrebno: prodajno pogodbo sestaviti natančneje, bolje zavarovati dobavo in plačilo, upoštevati omejitve posameznih držav.

15. Opredelite oblike in pomen zunanje trgovine

Trgovino med različnimi državami imenujemo zunanja ali mednarodna trgovina. Delimo jih po dveh značilnostih: po smeri gibanja blaga in po organizaciji prodaje. Po smeri gibanja ločimo: izvozno trgovino (export), uvozno (import) in tranzitno trgovino.

Pomen zunanje trgovine: potrebe po zunanjem trgovanju, izravnavanje naravnih presežkov in primanjkljajev, izravnava tehnološkega znanja, optimalni obseg proizvodnje, uravnovešanje plačilne bilance (prilivi in odlivi deviz), mednarodna delitev dela.

16. Opredelite in primerjajte obveznosti in pravice špediterja s prevoznikom

Špediter je dolžan opraviti svoje delo skrbno in varovati interese naročnika, pregledati mora blago, ki ga je prevzel, poskrbeti, da ne prihaja do zamud dostave, odgovoren je za nastalo škodo. Ni pa odgovoren če je za krivda drugih npr. prevoznika.

Pravice špediterja: pravica do povračila dejanskih stroškov in provizije. Zastavna pravica.

Prevoznik skrbi za kvalitetno opravljen prevoz, s stranko se dogovori o ceni prevoza, poskrbi da je blago pravilno natovorjeno,

17. Opredelite in razložite ukrepe zavarovalne politike

Zavarovalnice prevzemajo nevarnost (riziko, tveganje), proti plačilu premije. To je možno zato:

ker »izravnava« nevarnost (tveganje da pride do požara v 1000 primerih, pride pa le v redkih)

ker »porazdelijo« nevarnost, (večje škode na enem področju izravnava z ugodnimi rezultati na drugem področju)

ker si »delijo nevarnost (velika tveganja zavaruje več zavarovalnic skupaj – letalske nesreče)

18. Opredelite delnice in primerjajte vrste delnic z vidika udeležbe v dobičku podjetja

Delnica je lastniški vrednostni papir, ki izkazuje solastništvo v podjetju, organiziranem kot delniška družba. Osnovni kapital podjetja je razdeljen na delnice

Vsota nominalne vrednosti delnic je osnovni kapital.

Delnice se delijo glede na pravice delničarjev na: navadne in prednostne delnice. Pri

navadnih ima delničar: - glasovno pravico na skupščini delničarjev,

- pravico do dela dobička podjetja (dividende),

- pravico do prednostnega nakupa nove izdaje delnic,

- pravico do preostalega premoženja po likvidaciji ali stečaju delniške družbe.

Pri prednostnih delnicah ima delničar prednostno pravico do dogovorjenega dela dobička ostale pravice pa ima omejene.

Prenos delnic: V glavnem so delnice imetniški vrednostni papirji, ki se prenašajo brezoblično, vendar se v posebnih primerih izdajajo imenske delnice. Te se glasijo na ime in se jih prenaša z indosamentom. Sprememba lastnika se mora evidentirati v knjigi delničarjev.